

УДК 021.8:347.181(477)

О. Й. Дем'янюк,
Н. Г. Конон

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОСТУПАЛЬНОГО РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕК В УМОВАХ ПАРТНЕРСЬКОЇ СПІВПРАЦІ

У статті розглянуто окремі положення нормативно-правових документів, що регламентують партнерську співпрацю, зокрема співпрацю бібліотек із державними органами, громадськими організаціями, благодійниками, меценатами. Звернено увагу на діяльність вітчизняних книгозбірень в умовах воєнного часу, визначено пріоритетні напрямки їхньої роботи, зокрема з волонтерськими й благодійними організаціями, жителями місцевих громад.

Соціальні, політичні та економічні зміни, що відбувалися в Україні в останні роки привели до змін в діяльності та взаємодії державних органів, державних і громадських організацій, установ, фізичних осіб. Поступово набуває нових рис партнерство між різними суб'єктами цих процесів, серед яких і бібліотеки.

Важливою складовою діяльності вітчизняних бібліотек стає соціальне партнерство, яке визначає співробітництво бібліотек з різними суб'єктами суспільства, зокрема, державними органами влади, освітніми установами, громадськими організаціями, меценатами, благодійниками тощо.

Помітно, що останнім часом більшість українських бібліотек все частіше налагоджують співпрацю з волонтерськими рухами, а не лише з громадськими організаціями культурного, освітнього чи соціального спрямування. Значний масив роботи працівниками бібліотечних установ скеровується на взаємодію з місцевими громадами, які за останні два роки збільшилися завдяки внутрішньо переміщеним особам.

***Ключові слова:** соціальне партнерство, бібліотечне партнерство, нормативні документи, законодавчі акти, волонтерство, співробітництво, соціальний інститут, бібліотека, громадські об'єднання, благодійні організації, меценатство, юридичний супровід.*

DOI 10.34079/2226-3047-2023-14-27-33-41

Постановка проблеми. Сучасна бібліотека потребує змін і змінюється. Нормативно-правове забезпечення цих змін міститься в низці Законів України, Постанов Кабінету Міністрів України, розпорядчих актах центральних і місцевих органів влади. Серед новаторських напрямків діяльності вітчизняних книгозбірень – соціальне партнерство. Соціальне партнерство в бібліотечній сфері – це співробітництво бібліотек з різними суб'єктами суспільства, зокрема, державними органами влади, освітніми установами, громадськими організаціями, меценатами, благодійниками тощо.

Проведений аналіз законодавчого забезпечення комплексного розвитку діяльності книгозбірень в питаннях партнерських відносин з громадськими організаціями, сприятиме вивченню сучасного стану та дозволить спрогнозувати перспективи розвитку в майбутньому, допоможе виявити ефективні фінансові механізми покращення роботи бібліотек, проаналізувати роль інформаційної державної політики у заявленому контексті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальнотеоретичною основою для аналітичного осмислення аспектів соціального партнерства бібліотек з громадськими

організаціями і територіальними громадами стали наукові праці та дослідження вітчизняних науковців та практиків: О. Башун, Т. Великосельської, Т. Вилегжаніної, О. Воскобойнікової-Гузевої, Т. Гранчак, О. Кузьменко, В. Загуменної, О. Літвак, І. Лобановської, Т. Петелько, О. Сербіна, В. Скнар, Т. Сопової, Л. Філіпової, Г. Шемаєвої та інших. Аналіз поглядів та узагальнень цих авторів допоможе глибше розкрити обрану для дискурсу тему.

Мета дослідження полягає в характеристиці нормативно-правової бази стосовно нових напрямків діяльності вітчизняних бібліотек, зокрема забезпечення ефективного соціального партнерства книгозбірень з державними органами, громадськими організаціями, фізичними особами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Завідувач відділу Одеської обласної бібліотеки для юнацтва Тетяна Петелько, класифікуючи соціальне партнерство за цілями та напрямками, виокремила його певні види:

- взаємодія з органами влади;
- партнерство з освітніми закладами (управліннями, відділами освіти, вищими навчальними, загальноосвітніми та дошкільними закладами тощо);
- партнерство із закладами культури (музеями, будинками культури, творчості, театрами, кінотеатрами, музичними та школами естетичного виховання, мистецькими навчальними закладами тощо);
- партнерство з інформаційними організаціями (книжкові видавництва, книготорговельні організації, дизайнерські рекламні фірми, дистриб'ютори книжкової продукції, ЗМІ);
- партнерство з громадськими організаціями (політичні партії, творчі спілки, об'єднання, молодіжні та екологічні організації);
- економічне партнерство (підприємства, бізнес-структури, приватні підприємці, торговельні організації, структури агропромислового комплексу);
- професійне бібліотечне партнерство (взаємодія між різними бібліотеками: публічними, шкільними, вищих навчальних закладів, спеціалізованими тощо) (Петелько, 2021, с. 3-4).

У подібному ключі останніми роками напрацьовувалася нормативна база в бібліотечній галузі. Так, проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про бібліотеки і бібліотечну справу"» № 5002 від 01.02.2021 р., стаття 4 «Державна політика у сфері бібліотечної справи», пункт 2 передбачав, що «держава забезпечує безоплатний доступ до інформації та культурних благ, що збираються та зберігаються бібліотеками, шляхом:

- розроблення та реалізації державних програм у сфері бібліотечної справи;
- широкого використання інформаційних технологій у сфері бібліотечної справи, у тому числі впровадження автоматизованих бібліотечних інформаційних систем, створення та підтримки Національної електронної бібліотеки України;
- розвитку мереж публічних та спеціальних бібліотек;
- вдосконалення бібліотечного обслуговування осіб, які потребують особливого соціального захисту та підтримки, у тому числі дітей, юнацтва, осіб з інвалідністю, осіб літнього віку, тимчасово переміщених осіб» (Проект Закону України, № 5002, 2021).

Закон України від 22 березня 2012 р. в редакції від 27 липня 2023 р. «Про громадські об'єднання» в ст. 1 трактує поняття громадське об'єднання, громадська організація, громадська спілка. Зокрема, громадське об'єднання – «це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів... Громадське об'єднання може здійснювати

діяльність зі статусом юридичної особи або без такого статусу. Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи є непідприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку» (Закон України, № 4572-VI, 2012).

У ст. 3 Закон визначає принципи утворення і діяльності об'єднань: добровільність, самоврядність, вільний вибір території діяльності, рівність перед законом, відсутність майнового інтересу їх членів, прозорість, відкритість, публічність (Закон України, № 4572-VI, 2012).

Закон України «Про співробітництво територіальних громад» містить норму щодо «схвалення проекту договору та інших рішень, визначає організаційно-правові засади співробітництва територіальних громад у плані співпраці, принципи, форми, механізми такого співробітництва, його стимулювання, фінансування та контролю» (Закон України, № 1508-VII, 2014).

Ст. 13 «Утворення спільних комунальних підприємств, установ та організацій» цього ж Закону встановлює, що «з метою реалізації спільних інфраструктурних проєктів і виконання функцій, що становлять спільний інтерес, суб'єкти співробітництва на підставі договору можуть утворювати спільні комунальні підприємства, установи та організації і спільно їх утримувати» (Закон України, № 1508-VII, 2014).

Окрім громадських організацій більшість українських бібліотек все частіше налагоджують координацію співпраці з волонтерським рухом. «Відносини, пов'язані з впровадженням волонтерської діяльності в Україні, урегульовані низкою нормативно-правових актів, основним із яких є Закон України «Про волонтерську діяльність», де волонтерську діяльність визначено як «форму благодійництва, добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом виконання робіт, надання послуги, що безоплатно виконуються і надаються волонтерами (волонтерська допомога)» (Закон України, № 2849-IX, 2011).

Волонтерами виступають фізичні особи, які шляхом добровільної роботи здійснюють неприбуткову, благодійну, вмотивовану діяльність, що носить корисний і суспільний характер.

Під час воєнного стану в Україні посилюється волонтерський рух. Волонтери активно сприяють, допомагають, підтримують «малозабезпечених, безробітних, багатодітних, бездомних, безпритульних, осіб, які потребують соціальної реабілітації, осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах; здійснення догляду за хворими, особами з інвалідністю, самотніми, людьми похилого віку та іншими особами, які через свої фізичні, матеріальні чи інші особливості потребують підтримки та допомоги; надання волонтерської допомоги громадянам, які постраждали внаслідок надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру, дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції» (Закон України, № 2519-IX, 2022).

Сьогодні існує безліч прикладів, коли волонтери надають допомогу в безкоштовному поселенні внутрішньо переміщених осіб, активно співпрацюючи в цьому напрямку з бібліотечними установами. Адаже в бібліотеках користувачі комунікують з працівниками, залишають адреси, телефони, розповідають власні історії. Волонтери надають допомогу в організації різної тематики заходів, особливо під час канікул, карантинів, рекомендують зустрічі з військовими, членами їх сімей, залучають бібліотечні установи до плетіння маскувальних сіток, збору та пакуванню продуктів харчування, розподілу медичних препаратів, використовуючи приміщення бібліотек та працівників.

Серед напрямів волонтерської роботи знаходимо: «проведення заходів, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, збереженням

культурної спадщини, історико-культурного середовища, пам'яток історії та культури, місць поховання; сприяння проведенню заходів національного та міжнародного значення, пов'язаних з організацією спортивних, культурних, молодіжних та інших видовищних і громадських заходів» (Закон України, № 2849-IX, 2011).

Останнім часом волонтери, з метою допомоги українським жителям звільнених територій, формують і відправляють бібліотечки української літератури в освітні, дошкільні заклади та бібліотеки населених пунктів сходу держави, надають доступ користувачам до реальної і правдивої, вичерпної інформації, сприяють залученню додаткових ресурсів на вирішення місцевих бібліотечних проблем звільнених територій.

Важливе значення для посилення соціального партнерства бібліотек в межах правового регулювання надання благодійної допомоги відіграє Закон «Про благодійну діяльність та благодійні організації». Він регулює розвиток благодійної діяльності, наголошує на милосерді, гуманізмі, сприяє утворенню благодійних організацій.

Закон подає визначення низки понять, які ще нещодавно в Україні були маловідомими: бенефіціар – «набувач благодійної допомоги (фізична особа, неприбуткова організація або територіальна громада), що одержує допомогу від одного чи кількох благодійників для досягнення цілей, визначених цим Законом»; благодійна діяльність – «добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених цим Законом цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара»; благодійна організація – «юридична особа приватного права, установчі документи якої визначають благодійну діяльність в одній чи кількох сферах, визначених цим Законом, як основну мету її діяльності»; благодійна програма – «комплекс благодійних заходів у сферах, визначених цим Законом» (Закон України, № 5073-VI, 2012).

Звернемо увагу й на меценатську діяльність. Закон зазначає, що меценатська діяльність – це благодійна діяльність у сферах освіти, фізичної культури і спорту, культури та мистецтва, охорони культурної спадщини, науки і наукових досліджень, яка здійснюється у порядку, визначеному цим Законом та іншими законами України» (Закон України, № 5073-VI, 2012).

Позаяк меценати завжди звертали увагу на розвиток культури і духовності, галузі, які державою постійно недофінансовувалися, то бібліотеки завжди шукають шляхи співпраці з ними, з метою збереження культурних цінностей, їх примноження, стимулювання і підтримки. Проте, «поза увагою законотворців залишилися особливості меценатської діяльності, зокрема не визначено мету, напрями й форми діяльності меценатів, не вирішено питання із засобами стимулювання, що в сукупності стримує розвиток благодійної діяльності у даній формі» (Внукова, 2023).

Правові підвалини партнерських відносин бібліотеки регламентуються нормами загального і галузевого вітчизняного законодавства. Так, Цивільний кодекс України виступає правовою основою соціального партнерства бібліотек громадських, освітніх, благодійних, меценатських організацій. Він здійснює регулювання договірних відносин, «визначає правове положення учасників цивільного обороту, а також підстави для виникнення та порядок надання права власності», а його норми поширюються «як на користувачів бібліотеки, так і на усіх фізичних та юридичних осіб, що здійснюють партнерство в різних напрямках» (Цивільний кодекс України, № 435-IV, 2003).

Якщо характеризувати партнерські відносини у бібліотечній галузі, то найсуттєвішим з-поміж них є положення укладання договору:

- «купівлі-продажу, дарування;
- оренди, суборенди;
- підяду, поставки товарів для державних потреб, виконання науково-дослідницьких, технологічних робіт;
- позики;
- страхування, обов'язкового державного страхування» (Літвак, 2012, с. 4).

Безумовно, що теперішні зміни у суспільно-політичному, соціально-економічному та культурному житті країни впливають на роль установ і організацій в усіх сферах життя українського суспільства. Роль бібліотечних установ також зазнала змін. З'являються нові виклики й завдання, з якими зіштовхнулися книгозбірні. Насамперед це організація інноваційної діяльності, стимулювання до пошуку сучасних форм і методів обслуговування різних груп і категорій користувачів, віднайдення нових шляхів і засобів функціонування, налагодження взаємовідносин з представниками територіальних громад. Однак поряд із новими завданнями залишаються й традиційні, як-от: формування й зберігання документів, забезпечення безбар'єрного доступу до них, масова робота тощо. Втім, як стверджують деякі дослідники цих проблем, «дуже важливо відійти від такого трактування завдань бібліотеки і спробувати дослідити її діяльність у соціокультурному контексті. Адже це більше, ніж просто заклад, де надаються відповідні послуги» (Кузьменко та Загуменна, 2020, с. 25).

Децентралізація і реформа перебудови бібліотек в межах територіальних громад в Україні спонукала до пошуку культурно-дозвіллевих потреб мешканців населених пунктів. Поглибила проблему російська-українська війна, яка спричинила переїзд в громади жителів фронтових і прифронтових територій – внутрішньо переміщених осіб, які змушені були залишити місце свого постійного проживання.

Слово «трансформація» трактується як зміна, переформатування чи форми, чи виду, тобто означає змінити або перебудувати, і відповідно, на краще. Відносно трансформації бібліотек, це – зробити їх необхідними громадам, повернути обличчям до них користувачів, які б знаходили тут місце відповіді на питання юридичні, земельні, власності, навчалися комп'ютерній грамотності, зустрічалися з цікавими людьми, тобто отримували для себе корисну інформацію. Але поступово спеціалісти бібліотек повертали їх до читання, цікавих матеріалів в періодичних виданнях, сучасних історичних поглядів, які раніше були перекручені тощо.

Сьогодні в Україні через різноманітні соціально-економічні та військово-політичні фактори зменшилися локації громадського позаполітичного простору. За цих обставин бібліотеки можна розглядати ефективною частиною цього простору. Говорячи про ефективне використання бібліотечного простору, можна спробувати «трансформувати бібліотеки в центри розвитку громад – місця для спілкування та навчання, де громадяни спільнот, районів, громад зустрічаються, щоб вчитися разом вирішувати локальні питання. І тоді бібліотекар із зберігача книг – стає модератором (фасилітатором) розвитку громад, соціальним працівником і менеджером з організації подій» (Сухенко, 2019).

Перспективною та прогресивною формою, шляхом удосконалення й розвитку бібліотеки у соціокультурному контексті стало соціальне партнерство, яке дає можливість висловлювати власні інтереси і побажання та враховувати інтереси членів громади, благодійників, меценатів. «Завдання – стратегічний розвиток ОТГ, а коли люди збираються навколо важливих для них питань – тоді легше залучати їх до читання у міру того, як фонди відповідатимуть їхнім потребам та потребам часу» (Сухенко, 2019).

Соціальне партнерство сьогодні об'єднує жителів, які хочуть допомогти нашим захисникам, а бібліотека надає для цього свій простір – приміщення, де можна плести

захисні сітки, в'язати рукавиці і шкарпетки, складати сухпайки. І в той же час слухати вірші Ліни Костенко, оповідання Ольги Кобилянської, романи Марії Матіос.

Таким чином, відроджуватиметься цікавість та небайдужість до літератури, прокинеться усвідомлення і хвилювання за долю бібліотеки, з'явиться почуття допомоги бібліотеці в її повсякденних справах, відповідальності. Така співпраця допоможе покращити бібліотечне обслуговування, приверне увагу відвідувачів, зробить життя бібліотеки живим.

Якщо зробити аналіз, то всі сьогоденні масові заходи в бібліотеці проходять з участю та при співпраці з надійними партнерами, помічниками-волонтерами, спонсорами, меценатами, читачами-активістами. «Успіх цієї реформи залежить безпосередньо не тільки від правових і економічних факторів, а й від соціально-психологічних: вміння громадян збиратися разом, управляти своєю власністю, активами, бюджетом, обговорювати і вирішувати проблеми, які раніше вирішувалися нагорі. Такої успішної поведінкової практики у жителів України не було більше 100 років, вона повинна напрацьовуватися і практикуватися» (Сухенко, 2019).

Бібліотеки не повинні чекати організацій з пропозицією, а покликані:

- активно залучати партнерів, спроможних сприяти розвитку бібліотеки;
- удосконалювати та осучаснювати форми і методи бібліотечної роботи;
- інвестувати і реалізовувати проєкти, спрямовані на задоволення потреб підростаючого покоління в інформації;
- прагнути модернізувати платні послуги для поповнення матеріальних ресурсів.

Бібліотеки поступово повертають втрачений авторитет, модернізуються в центри залучення громадськості до участі в креативних інноваційних проєктах, перетворюються на місце розвитку особистої творчості жителів громад, співробітництва з різними соціальними інституціями. Чинна нормативно-правова база дозволяє реалізовувати більшість нововиявлених завдань та напрямків роботи. Бібліотечні установи, потребуючи допомоги партнерів, очолюють цю ділянку, тому що ефективно комунікують, володіють інформацією, в більшості випадків і комп'ютерною технікою, мають облаштовані приміщення, що дає можливість підключати до співпраці місцеві чи регіональні, громадські, професійні, освітні, установи культури та цілу низку інших організацій, залучати засоби масової інформації, використовувати власні сторінки в Інтернеті.

Як бачимо, бібліотека перетворюється на лідера, стає головним джерелом, завдяки якому представники різних верств населення приєднуються до процесу соціалізації, бібліотека очолює соціокультурний напрям організацій, установ, благодійних та суспільних фондів. Саме тут консолідується громадськість, відбувається формування цивільного середовища, соціальна адаптація громадян, особливо молодшого покоління.

Доцільність соціального партнерства полягає в конструктивній взаємодії, співпраці, розвитку всебічних зацікавлених зв'язків із структурними підрозділами органів влади і громад. Це дасть змогу координувати роботу, щоб спільними зусиллями вирішувати глобальні для бібліотек соціальні проблеми життєдіяльності, які виникають на внутрішньому і зовнішньому рівнях. Сюди входять питання формування книжкового фонду, періодичних видань, що дасть можливість здійснювати забезпечення бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів, автоматизація і комп'ютеризація, організація віртуального доступу користувачів до бібліотечних документів та інформації тощо. Ці та більшість інших питань мають бути розв'язані в локальних нормативних документах на рівні області – громада – бібліотека.

Висновки. Позитивні результати успішної роботи бібліотечних закладів з питань соціального партнерства формує актуальна та якісна нормативно-правова база. Законодавчий рівень діяльності бібліотек визначають Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства культури та інформаційної політики України, розпорядження Департаментів чи Управлінь культури, молоді та спорту обласних державних чи військово-цивільних адміністрацій, локальні нормативно-правові документи районів та громад. Бібліотеки поступово трансформуються в центри залучення громадськості до участі в інноваційних проєктах, перетворюються на місце розвитку особистої творчості жителів громад, співробітництва з різними соціальними інституціями, модернізують форми та методи бібліотечної роботи в креативніші, інтелектуальніші, що привертає увагу школярів, молоді, дорослого населення. Сьогодні бібліотечні заклади, діючи в рамках чинного законодавства, шукають та використовують різноманітні форми й методи співпраці, з метою покращення свого матеріального становища, популяризації, збереження як колективу, робочих місць, так і основного продукту – книг, періодичних видань, забезпечення інформаційними технологіями. Тому бібліотека потребує соціального захисту та партнерства.

Бібліографічний список:

- Внукова, А., 2023. Меценатство. *Bitlex* [онлайн]. Доступно: <<https://www.bitlex.ua/uk/blog/terms/post/metsenatstvo>>
- Закон України Про благодійну діяльність та благодійні організації № 5073-VI від 05.07.2012. *Верховна Рада України* [онлайн]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>>
- Закон України Про внесення змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» щодо підтримки волонтерської діяльності № 2519-IX від 15.08.2022. *Верховна Рада України* [онлайн]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2519-20>>
- Закон України Про волонтерську діяльність № 2849-IX від 19.04.2011. *Верховна Рада України* [онлайн]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>>
- Закон України Про громадські об'єднання № 4572-VI від 22.03.2012. *Верховна Рада України* [онлайн]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>>
- Закон України Про співробітництво територіальних громад № 1508-VII від 17.06.2014. *Верховна Рада України* [онлайн]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>>
- Кузьменко, О. І. та Загуменна, В. В. 2020. Бібліотека як соціокультурний публічний простір: трансформаційні зміни. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 4, с. 24–31.
- Літвак, О., 2012. Новий етап розвитку бібліотек. *Соціальне партнерство як фактор успіху бібліотек*. Запоріжжя. с. 3–7. Доступно: <<https://zounb.zp.ua/resource/zaporizkyu-kray/zaporizhzhya-bibliotechne/fahova-osvita/socialne-parnerstvo-yak-faktor-uspihu-biblioteki#a4>>
- Петелько, Т. М., 2021. *Соціально-партнерські відносини у бібліотечній сфері: сучасні форми*: метод. консультація. Одеса.
- Проект Закону України Про внесення змін до Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» від 01.02.2021 № 5002. *Кабінет Міністрів України* [онлайн]. Доступно: <<https://www.kmu.gov.ua/bills/proekt-zakonu-pro-vnesennya-zmin-do-zakonu-ukraini-pro-biblioteki-i-bibliotechnu-spravu>>
- Сухенко, Т., 2019. Чому варто трансформувати публічні бібліотеки, й у що саме. *Українська правда* [онлайн]. Доступно:

<<https://life.pravda.com.ua/columns/2019/11/15/238896/?fbclid=IwAR1IcpJy0eLnc4vzXh5f8XJgMBSyjaS-KTGIQwmNmCrqmZl4MOiu1igXRhQ>>
Цивільний кодекс України № 435–IV від 16.01.2003. *Верховна Рада України* [онлайн].
Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>>

References:

- Cukhenko, T., 2019. Chomu varto transformuvaty publichni biblioteki, y u shcho same [Why should public libraries be transformed, and what exactly?] *Ukrainska pravda* [online] Available at: <<https://life.pravda.com.ua/columns/2019/11/15/238896/?fbclid=IwAR1IcpJy0eLnc4vzXh5f8XJgMBSyjaS-KTGIQwmNmCrqmZl4MOiu1igXRhQ>>(in Ukrainian).
- Kuzmenko, O.I. and Zahumenna, V.V., 2020. Biblioteka yak sotsiokulturnyi publichnyi prostir: transformatsiinizminy [The library as a socio-cultural public space: transformational changes]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, 4, p. 24–31 (in Ukrainian).
- Litvak, O., 2012. Novyi etap rozvytku bibliotek [A new stage in the development of libraries]. *Sotsialnepartnerstvo yak faktoruspikhubibliotek. Zaporizhzhia*. p. 3–7. Available at: <<https://zounb.zp.ua/resourse/zaporizkyy-kray/zaporizhzhya-bibliotechne/fahova-osvita/socialne-parnerstvo-yak-faktor-uspihu-biblioteki#a4>> (in Ukrainian).
- Petelko, T.M., 2021. *Sotsialno-partnerskividnosyny u bibliotechniisferi: suchasni formy: metod. konsultatsiia* [Social partnership relations in the library sphere: modern forms: method. advice]. Odesa. 12 p. (in Ukrainian)
- Proiekt Zakonu Ukrainy Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro biblioteki i bibliotechnu spravu» vid 01.02.2021 № 5002 [Draft Law of Ukraine On Amendments to the Law of Ukraine "On Libraries and Library Matters" dated February 1, 2021 No. 5002]. *Kabinet Ministriv Ukrainy* [online]. Available at: <<https://www.kmu.gov.ua/bills/proekt-zakonu-pro-vnesennya-zmin-do-zakonu-ukraini-pro-biblioteki-i-bibliotechnu-spravu>> (in Ukrainian).
- Tsyvilnyi kodeks Ukrainy № 435–IV, 2003 [Civil Code of Ukraine No. 435-IV dated January 16, 2003]. *Verkhovna Rada of Ukraine* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>> (in Ukrainian).
- Vnukova, A., 2023. Metsenatstvo [Patronage]. [online]. Available at: <<https://www.bitlex.ua/uk/blog/terms/post/metsenatstvo>> (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy Pro blahodiinudiialnist ta blahodiini orhanizatsii № 5073-VI, 2012 [Law of Ukraine On Charitable Activities and Charitable Organizations No. 5073-VI of 07/05/2012]. *Verkhovna Rada of Ukraine* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>> (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy Pro hromadski obiednannia № 4572-VI, 2012 [Law of Ukraine On Public Associations No. 4572-VI dated March 22, 2012]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>> (in Ukrainian)
- Zakon Ukrainy Pro spivrobotnytstvo terytorialnykh hromad № 1508-VII, 2014 [Law of Ukraine On Cooperation of Territorial Communities No. 1508-VII dated June 17, 2014]. *Verkhovna Rada of Ukraine* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>> (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro volontersku diialnist» shchodo pidtrymky volonterskoi diialnosti № 2519-IKh, 2022 [Law of Ukraine On Amendments to the Law of Ukraine "On Volunteering" Regarding Support of

Volunteering No. 2519-IX dated August 15, 2022]. *Verkhovna Rada of Ukraine* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2519-20>> (in Ukrainian).
Zakon Ukrainy Pro volontersku diialnist № 2849-IX, 2011 [Law of Ukraine On Volunteering No. 2849-IX dated 04/19/2011]. *Verkhovna Rada of Ukraine* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>> (in Ukrainian).
Стаття надійшла до редколегії 16.05.2024 р.

**Demianiuk O.,
Konon N.**

REGULATORY LEGAL SUPPORT FOR THE PROGRESSIVE DEVELOPMENT OF LIBRARIES IN CONDITIONS OF PARTNERSHIP COOPERATION

The article examines specific provisions of regulatory legal documents governing partnership cooperation, including cooperation between libraries and state bodies, public organizations, benefactors, and patrons. Attention is drawn to the activities of domestic libraries during wartime, priority directions of their work are identified, particularly those directed towards volunteers, charitable organizations, and residents of local communities.

The social, political, and economic changes that have occurred in Ukraine in recent years have led to changes in the activities and interaction of state bodies, state and public organizations, institutions, and individuals. Partnership between various entities involved in these processes, including libraries, is gradually acquiring new features.

An important component of the activities of domestic libraries becomes social partnership, which defines cooperation between libraries and various societal actors, including governmental bodies, educational institutions, non-governmental organizations, benefactors, and philanthropists, etc.

It is noticeable that recently the majority of Ukrainian libraries are more often establishing cooperation with volunteer movements, not only with public organizations of cultural, educational, or social orientation. A significant amount of work by library staff is directed towards interaction with local communities, which have increased over the past two years due to internally displaced persons.

The positive results of successful work by library institutions on social partnership issues are shaped by an up-to-date and high-quality regulatory framework. The legislative framework for library activities is defined by the Laws of Ukraine, Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine, orders of the Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine, directives of Departments or Offices of Culture, Youth and Sports of regional state or military-civil administrations, as well as local regulatory documents of districts and communities.

Libraries are gradually transforming into centers for engaging the public in participation in innovative projects, becoming hubs for the development of community members' personal creativity, collaboration with various social institutions. They are modernizing the forms and methods of library work into more creative, intellectual ones, which attract the attention of schoolchildren, youth, and adults. Today, library institutions, operating within the framework of current legislation, seek and utilize various forms and methods of cooperation to improve their financial status, popularize their work, and provide access to information technologies.

Key words: *social partnership, library partnership, regulatory documents, legislative acts, volunteering, cooperation, social institution, library, non-governmental organizations, charitable organizations, patronage, legal support.*